

ПРОФЕСОР СТАНИСЛАВ СТАНИЛОВ НА 80 ГОДИНИ

Проф. д.и.н. Станислав Станилов е роден на 9 септември 1943 г. Тази година чества неговия осемдесетгодишен юбилей. Преди 10 години, по случай неговата 70-годишнина, излезе сборник, в който беше публикувана подробната му биография. Затова само накратко ще споменем основните моменти от неговия житейски и творчески път.

Станислав Станилов е роден в Габрово. Завършва история във Великотърновския университет през 1968 г. За няколко месеца работи като инспектор в учебния отдел на ВМЕИ – Габрово, но още в началото на 1969 г. се премества в Преслав. Там започва неговата професионална кариера като екскурзовод. В края на същата година е назначен като уредник в музея в Шумен. През 1972 г. Станислав Станилов печели редовна докторантура в археологическия институт в София, а Живка Въжарова е неговият научен ръководител. Логично темата е свързана с археологическите данни за ранните славяни на Долния Дунав. След защитата на дисертацията през 1976 г. Станислав Станилов започва работа в Музея за история на София. В началото като уредник, а година по-късно вече като научен сътрудник. За последен път сменя местоработата си през 1979 г., когато печели конкурс за научен сътрудник в археологическия институт. Десет години по-късно Станислав Станилов вече е старши научен сътрудник. От 2006 г. е доктор на историческите науки и професор.

През 2005 г. проф. Станилов започва една друга кариера успоредно с научната. Става депутат в XL Народно събрание. До 2017 г. е избран за депутат последователно в още четири парламента.

Научната дейност на професора е отразена в множество академични публикации в България и в Европа. Интересите му са свързани предимно с ранносредновековната археология. Изкушен е от етническата интерпретация на археологическите обекти, свързани със славяните и прабългарите. Развива собствена теория за етапите на номадизма. Навлиза дълбоко в проблемите на „художествения“ метал – термин, въведен в научно обръщение от него и обоснован в публикуваната през 2006 г. теза „Художественият метал на езическа България (VII – IX в.)“. Монографията е двуезична, на български и на немски език, и намира широк отзвук в научните среди.

От метала на езическия период проф. Станилов продължава към бижутерията на християнска България. Особено внимание той обръща на Преславското съкровище. От 2016 г.

Обр. 1. Проф. д.и.н. Станислав Станилов и д-р Янко Димитров при разкопки на могила № 27 до с. Мадара през 2010 г.

Обр. 2. Проф. д.и.н. Станислав Станилов на разкопки в Плиска, 18 август 2011 г.

досега ръководи международен екип от учени, посветили своята дейност на консервирането, реставрирането, експонирането и интердисциплинарното изучаване на паметниците от съкровището. Резултатите от тази работа не закъсняват. Организиран са няколко изложби и конференции както в страната, така и в Европа. Публикувани са множество статии, студии и монографии. Самостоятелно професорът издава две статии и две монографии, посветени на наикитите от средновизантийския период и конкретно на двете огърлици от преславския комплекс.

Проф. Станилов е неуморен теренен изследовател. Началото е поставено с разкопките на ранносредновековните селища при с. Кладенци и с. Хума и на некропола при с. Ножарево. В средата на 80-те години професорът започва своите проучвания в първата българска столица Плиска, където продължава да работи и досега.

Житейският път на Станислав Станилов се преплита с този на някои от най-изявените учени археолози. Негов учител е проф. Станчо Ваклинов, който го насочва към проучванията на Преслав и Плиска и въобще към археологията. Най-добрият му приятел е проф. Рашо Рашев. Негови приятели са също доц. д-р Маргарита Ваклинова, проф. д.и.н. Казимир Попконстантинов, доц. д-р Ирина Щерева, проф. д.и.н. Георги Атанасов, доц. д-р Бони Петрунова, доц. д-р Павел Георгиев. Не липсват такива и от чужбина – проф. Фалко Дайм, проф. Йозеф Сентпетери, проф. Александър Айбабин, проф. Кароли Мещерхази, проф. Уве Фидлер. През годините е работил с проф. Тотю Тотев, проф. Тодор Герасимов, Вера Антонова, ст.н.с. Магдалина Станчева, проф. Светлана Плетнъва, Георги Александров. Едно от най-дългите му сътрудничества е с д-р Янко Димитров, с когото проучват селището в югоизточната част на Външния град на Плиска, както и Дворцовия център на първата столица.

Учен, писател, музикант, филмов консултант, политик, учител, но преди всичко Рицар на средновековната археология.

доц. д-р Андрей Аладжов

Списък на трудовете на проф. д.и.н. Станислав Станилов за периода 2013 – 2023 г.

1. **Станилов, Ст.** Бележки към въпроса за елитарната култура на Българското ханство на Дунава. – В: Р. Костова (ред. и съст.). Средновековният човек и неговият свят. Сборник в чест на проф. д.и.н. Казимир Попконстантинов. Велико Търново, 2014, 117 – 131.
2. **Станилов, Ст., Р. Рашев, Ст. Стойчев.** Кабиюк. Ранносредновековен могилен комплекс. София, 2014.
3. **Stanilov, St.** Awarische und bulgarische Gürtelbeschläge von dem VIII. Jahrhundert in der Sammlung "Watewi". – *Archaeologia Bulgarica*, XIX/1, 2015, 53 – 58.
4. **Станилов, Ст.** Малък принос към проучването на художествения метал в Първото царство. – *Плиска – Преслав*, 11, 2015, 217 – 222.
5. **Станилов, Ст.** Бронзово изображение на конник-соколар от България. – В: Юбилеен сборник Божидар Димитров. (Известия на Националния исторически музей, 28). София, 2016, 197 – 209.
6. **Stanilov, St., E. Komatarova-Balinova.** Ein Beinamulet aus der Ruinen der römischen Stadt Augusta. – In: J. Drauschke, K. Kühtreiber, E. Kislinger, T. Kühtreiber, G. Scharrer-Liska, T. Vida (eds.). *Lebenswelten zwischen Archäologie und Geschichte. Festschrift für Falko Daim zu seinem 65. Geburtstag, Teil 2.* (Monografien des RGZM, Band 150). Mainz, 2018, 375 –

- 392.
7. **Станилов, Ст.** Бележки към проблема за началото на Плиска. – В: Б. Борисов (ред.). Проф. д-р Борис Борисов. Ученици и приятели. Велико Търново, 2016, 529 – 538.
8. **Станилов, Ст.** Грешки и заблуди или слабости на методиката. Към проблема за идентификацията на археологическите паметници от Ранното средновековие. – В: Историко-археологически изследвания в чест на 60-ата годишнина на проф. д.и.н. Георги Атанасов. (Добруджа, 32). София, 2017, 607 – 615.
9. **Stanilov, St.** La Bulgarie au Haut Moyen Âge. – In: Le Trésor de Preslav. Reflet d'un âge d'or du Moyen Âge bulgare. Paris, 2018, 7 – 12.
10. **Stanilov, St.** La céramique peinte de Preslav. – In: Le Trésor de Preslav. Reflet d'un âge d'or du Moyen Âge bulgare. Paris, 2018, 23 – 25.
11. **Станилов, Ст.** 193.2 Огърлица, 193.3 Пандантиви, 193.4 Пандантиви. – В: С. Горянова, Г. Грозданова (съст.). До портите на княжеския двор. Съкровища от Велики Преслав. (Каталози, XV). София, 2019, 140 – 143.
12. **Станилов, Ст.** Втората огърлица в Преславското съкровище. София, 2020.
13. **Stanilov, St.** The Risano “Capsule” and the Preslav Treasure. – Contributions to Bulgarian Archaeology, 10, 2020, 23 – 40.
14. **Станилов, Ст.** Гробът при Кабиюк. Обект за дискусия или предмет на спекулация. – В: И. Христов (ред.). Юбилеен сборник Бони Петрунова/Studia in honorem Boni Petrunova. (Известия на Националния исторически музей, 33). София, 2021, 223 – 239.
15. **Stanilov, St.** The second necklace from the Preslav Treasure. Sofia, 2021.
16. **Станилов, Ст., П. Антонов.** Наземен „таен“ ходник в Плиска. – Във: Феноменът Плиска и археологията на Ранното средновековие в Централна и Югоизточна Европа. 120 години след разкопките на Успенски и Шкорпил. Сборник с доклади от конференция, посветена на 120 години от началото на разкопките в Плиска, 160 години от рождението на Карел Шкорпил и 45 години от създаването на филиала на НАИМ в Шумен. София, 2023.